

Teadmussiirde programm 2026-2029

1. Programmi üldinfo

Tulemusvaldkond	Teadus- ja arendustegevus ning ettevõtlus
Tulemusvaldkonna eesmärk	Eesti teadus, arendustegevus, innovatsioon ja ettevõtlus suurendavad koostoimes Eesti ühiskonna heaolu ja majanduse tootlikkust, pakkudes konkurentsivõimelisi ja kestlikke lahendusi Eesti ja maailma arenguvajadustele
Valdkonna arengukava	Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035 (TAIE arengukava)
Programmi nimi	Teadmussiirde programm
Programmi eesmärk	Eesti areng tugineb teadmuspõhistele ja innovaatilistele lahendustele
Programmi periood	2026—2029
Peavastutaja (ministeerium)	Haridus- ja Teadusministeerium (HTM) ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM)
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Sihtasutus Eesti Teadusagentuur (ETAg) Haridus- ja Noorteamet (Harno) Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (EIS) Sihtasutus Tallinna Teaduspark Tehnopol (Tehnopol) AS Metrosert AS Smartcap

Sisukord

1.	Programmi üldinfo.....	1
2.	Sissejuhatus	3
3.	Programmi eesmärk ja mõõdikud	5
4.	Rahastamiskava	6
5.	Hetkeolukorra analüüs	6
6.	Olulisemad tegevused/sekkumised.....	10
7.	Programmi tegevused ja teenused.....	13
7.1.	Programmi tegevus 1 – Ettevõtete arendustegevuse ja innovatsiooni toetamine (MKM)	14
7.2.	Programmi tegevus 2 – Teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse arendamine (MKM)	16
7.3.	Programmi tegevus 3 – Sektoritevahelise teadmussiirde toetamine (HTM).....	17
8.	Programmi juhtimiskorraldus.....	19
LISA 1.	Programmi teenuste kirjeldus (MKM valitsemisala)	20
LISA 2.	Programmi teenuste ülevaade ja rahastamiskava (MKMi valitsemisala).....	22
LISA 3.	Programmi teenuste ülevaade ja rahastamiskava (HTM valitsemisala).....	23

2. Sissejuhatus

Teadmussiirde programm põhineb Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukaval 2021-2035, mille keskmes on arenguvajaduste lahendamine ning tootlikkuse ja lisandväärtuse kasv. Programm on koostatud saavutamaks TAIE teadmussiirde alaeesmärki „Eesti areng tugineb teaduspõhistele ja innovaatilistele lahendustele“. Tegemist on Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) ühisprogrammiga, mis **loob sünergiat teadus- ja arendustegevuse ja ettevõtluse vahel ning seob teadussüsteemi ühiskonna ja majanduse arengutega**, võimendades nii TAI ühiskondlikku kasu ja kasvatab ühiskonna teadusmahukust, sh panustades Eesti majanduse lisandväärtuse kasvu. Programmi ülesehitus lähtub arengukavast ning on jagatud tegevusteks, millest kaks panustavad ettevõtetele suunatud tegevustesse (MKMi valitsemisala) ja üks sektoritevahelisse teadmussiirdesse (HTMi valitsemisala).

Teadmussiirde programmi ülesanne on tagada **teadussüsteemi, ettevõtluskeskkonna ning ühiskonna** Teadmussiirde programmi ülesanne on tagada **teadussüsteemi, ettevõtluskeskkonna ning ühiskonna teiste valdkondade (nt tervishoid, haridus, kultuur, sotsiaalsüsteem, keskkonnahoid jm) koostoime** selliselt, et eri valdkondades loodud uued teadmised, tehnoloogiad ja ideed leiaksid oskuslikult ja loova rakendust kestliku ühiskonna ja majanduse hüvanguks. Riigil tuleb suurendada stiimuleid ja toetada koostööoskuste arengut teadlaste, ettevõtjate ja avaliku sektori osaliste seas, et leida lahendusi nii ettevõtete arenguvajadustele kui laiemalt kogu ühiskonna ees seisvatele väljakutsetele. Programmis mõistetakse teadmussiirdena süsteemset, pikaajalist ja järjepidevat tootlikkuse ja heaolu kasvu soodustavat teadmusringlust, mitte lineaarset (tehnoloogiakeskset) protsessi teadustegevustest ettevõtlusse. Selles kontekstis toetab teadmussiire mitte ainult teadustulemuste rakendamist ettevõtluses ja majanduse hüvanguks, vaid ka teaduse mõjususe kasvu ja ühiskonna arenguvajadustele vastavate strateegiliste uurimissuundade kujundamist.

Teadmussiirde tegevuste raames **eelisarendatakse TAIE fookusvaldkondi**, mis on teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse valdkonnad, kus on suurim potentsiaal koostööd tehes lahendada majanduse ja ühiskonna väljakutseid. Fookusvaldkondade arendamine lähtub era-, avaliku ja akadeemilise sektori koostöös sündinud fookusvaldkondade teekaartidest¹.

TAIE fookusvaldkonnad on järgmised:

- digilahendused igas eluvaldkonnas;
- tervisetehnoloogiad ja -teenused;
- kohalike ressursside väärindamine;
- nutikad ja kestlikud energialahendused;
- elujõuline Eesti ühiskond, keel ja kultuuriruum.

Neli esimest fookusvaldkonda on ühtlasi ettevõtluse ja majandusliku, sh ekspordi arengupotentsiaaliga TAIE fookusvaldkonnad ehk **nutika spetsialiseerumise valdkonnad**.

Programmi koostamisel on arvestatud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi eesmärkidega ning aidatakse kaasa Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni ülemaailmsete säästva arengu eesmärkide²

---

¹ <https://www.taie.ee/taie-fookusvaldkonnad>

² <https://www.riigikantselei.ee/valitsuse-too-planeerimine-ja-korraldamine/valitsuse-too-toetamine/saastev-areng>

saavutamisse, sh eesmärkidesse toetada kaasavat ja säästvat majandusarengut ja tööhõivet ning tagada kõigile inimväärne töö; toetada kestlikku tööstuse arengut ja edendada innovatsiooni ning tagada säästvad tarbimis- ja tootmisviisid.

2025. aastal toimus TAIE arengukava vahehindamine eesmärgiga anda hinnang tegevuste asjakohasusele ja rakendamise tõhususele ning uuendada nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondade teekaarte ettevõtliku avastusprotsessi meetodil. Vahehindamise tulemused selguvad 2026. aasta I kvartalis. Sellest sõltuvalt uuendatakse vajadusel 2026. aastal TAIE arengukava ja nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondade teekaarte.

Seos „Eesti 2035“³ strateegiliste sihtide ja tegevuskavaga

Riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ sihi **tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik majandus** raames seatud eesmärgid kajastuvad TAIE arengukavas. Mitu TAIE arengukava, tulemusvaldkonna ja programmi mõõdikut on ühtlasi „Eesti 2035“ mõõdikud: teadustegevust ja innovatsiooni puudutavad TA kulud erasektoris, tööjõu tootlikkus osakaaluna EL keskmisest ja teadlaste ja inseneride arv erasektoris 1000 elaniku kohta. Teadmussiirde programm tagab teadussüsteemi, ettevõtluse ja riigi koostoime ühiskonna ja majanduse hüvanguks, arvestades „Eesti 2035“ arengustrateegias esitatud arenguvajadusi kõigi viie strateegilise eesmärgi osas, sh arendades nutikaks ettevõtluseks vajalikke oskusi ja teadmisi, võttes kasutusele uusi lahendusi ettevõtete teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni soodustamiseks (kiirendid, iduettevõtluse arendamine, toetused jm), soodustades teadmuse jõudmist ülikoolidest ja teadusasutustest praktiliste rakendusteni ettevõtluses või avalikus sektoris; kasvatades TAIE teekaartide rakendamisega Eesti majandusele ja ühiskonnale oluliste valdkondade teadus- ja arendusvõimekust; kujundades uute tehnoloogiate ja ärimudelite kasutuselevõtuks ja teadus-arendustegevuseks sobivat õigusraamistikku; soodustades ressursitõhusust ja innovatsiooni tööstusettevõtetes ja avalikus sektoris.

Programm panustab strateegia „Eesti 2035“ muutustesse:

- Majandus ja kliima: võtame kasutusele uued lahendused ettevõtete teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni soodustamiseks, suurendame Eesti majandusele oluliste valdkondade võimekust, kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi ning võtame kasutusele ringmajanduse põhimõtted.
- Riigivalitsemine: suurendame teaduse mõjusust ja mitmekesisust, hoides teaduse kõrget taset.

Programmi struktuuris ei ole olulisi muudatusi võrreldes eelmise perioodiga.

Välisvahendid

Programmis kavandatud eesmärkide saavutamine on seotud järgmiste välisvahenditest rahastatavate tegevustega:

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

- Ettevõtete TAI teadlikkuse kasvatamine (TAI võimalused) ja TAI võimekuse tõstmine (sh arendusnõunikud ja kestlikkuse nõunikud erialaliitude juures).
- Rakendusuuringu ja eksperimentaalarenduse programm.

---

³ <https://valitsus.ee/strateegia-eesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia/materjalid>

- Ettevõtte arenguprogramm (sh ettevõtte arenguprogramm, ettevõtja tootearendus-programm, arenduskeskuste toetus).
- Innovatsiooni- ja arendusosak.
- Innovaatilised riigihanked.
- Ida-Viru ettevõtjate ja Ida-Virusse investeerivate ettevõtjate teadmismahukate tegevuste toetus.
- Kaitsetööstuse tootearenduse toetus.

Haridus- ja Teadusministeerium

- Teadusuuringute mõju suurendamine ning teadusasutuste ja kõrgkoolide institutsionaalse teadmussiidre suutlikkuse toetamine (ASTRA+).
- Temaatiliste teadus- ja arendustegevuse programmide rakendamine akadeemilise, era- ja avaliku sektori koosloome ja koostöö edendamiseks nutika spetsialiseerumise valdkondades (TemTA).
- TAI-võimekuse tugevdamine ühiskonnas ning seda soodustava poliitikakeskkonna loomine (RITA+).
- Teadmusvõrgustike ning ettevõtlus- ja teadusringkondade sidemete loomine töötajate liikumise kaudu akadeemilise, era- ja avaliku sektori vahel (SekMo).
- Ida-Viru ettevõtluse teadmismahukuse suurendamise toetus: teadusvõimekuse pakkumise arendamine Ida-Virumaal TA-võrgustiku loomiseks.
- Kaitsevaldkonna teadus- ja arendustegevuse võimekuse suurendamine.

3. Programmi eesmärk ja mõõdikud

Programmi eesmärk: Eesti areng tugineb teaduspõhiste ja innovaatilistele lahendustele.

Tabel 1. Programmi mõõdikud

Programmi mõõdikud*	Tegelik tase	Sihttase				
	2024**	2026	2027	2028	2029	2035
Teadlaste ja inseneride arv ettevõtlussektoris ja kasumitaotluseta erasektoris, arv 1000 elaniku kohta <i>Allikas: Statistikaamet</i>	2,83	2,5	2,7	3,0	3,3	4,53
Ettevõtete investeeringud mittemateriaalsesse põhivarasse osakaaluna SKP-st (% mld eurodes) <i>Allikas: Statistikaamet</i>	3,7 (1,5 mld)	3,7 (1,5 mld)	4 (1,8 mld)	4,4 (2,2 mld)	4,4 (2,6 mld)	6 (3,2 mld)

*Mõõdikute metoodikat on kirjeldatud TAIE arengukavas.

**Viimane teadaolev tase, erinevuse korral märgitakse taseme all sulgudes vastav aasta

Programmi erinevate planeerimistasandite mõõdikud peegeldavad laiemalt ühiskonna teadmismahukuse kasvu ning loodavate teadmiste ja tehnoloogiate siiret ja rakendamist ühiskonnas: kuivõrd erasektor (ettevõtted) peab oluliseks investeeringuid teadus- ja arendustegevusse, kuivõrd

kasvab teadus- ja arendustegevusega tegelevate inimeste arv, kuivõrd teevad omavahel tõhusat teadus- ja arendusalast koostööd akadeemiline, era- ja avalik sektor, mil määral otsitakse teadus- ja arendustegevuse ning teadmus- ja tehnoloogiasirde kaudu lahendusi ühiskonna ja majanduse väljakutsetele.

Teadlaste ja inseneride arv erasektoris on viimastel aastatel mõõdukalt kasvanud, ületades 2024. aastaks seatud sihttaseme. OSKA uuringute järgi on aga erasektoris nõudlust ennekõike madalama haridustasemega teadus- ja arendustöötajate ning inseneride järele, samas kui kõrgtehnoloogilisele majandusele üleminekuks oleks vaja pigem magistri- ja doktoriharidusega tippspetsialiste.

4. Rahastamiskava

Tabel 2a. Programmi rahastamiskava (tuhandetes eurodes), MKM valitsemisala

Programmi rahastamiskava*	Eelarve		Eelarve prognoos		
	2025*	2026	2027	2028	2029
Kokku	-98 046	-132 058	-150 112	-139 507	-154 042
Ettevõtete arendustegevuse ja innovatsiooni toetamine	-98 593	-130 956	-149 065	-138 521	-153 076
Teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse arendamine	-821	-1 102	-1 047	-987	-965

* Riigikogu poolt kinnitatud eelarve

Tabel 2b. Programmi rahastamiskava (tuhandetes eurodes), HTM valitsemisala

Programmi rahastamiskava*	Eelarve		Eelarve prognoos		
	2025*	2026	2027	2028	2029
Sektoritevahelise teadmussiirde toetamine	-32 764	-42 916	-48 621	-43 965	-31 730

* Riigikogu poolt kinnitatud eelarve

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumit puudutavad programmi eelarve ja eelarvelised muudatused on leitavad Rahandusministeeriumi kodulehel ([LINK](#)).

Haridus- ja Teadusministeeriumit puudutavad programmi eelarve ja eelarvelised muudatused on leitavad Rahandusministeeriumi kodulehel ([LINK](#)).

5. Hetkeolukorra analüüs

Programmi tasandi trendid

TAIE fookusvaldkondade juhtimine ja iga-aastane seire algas 2024. aastal, kus on keskne roll koostöiselt tegutsevatel EISI ja ETAGi fookusvaldkondade juhtidel. Alates 2025. aastast tugineb seire pidevalt uuenevale ja avalikult kättesaadavale statistikale:

- **Eesti Teadusagentuur (ETAG)** esitab andmeid fookusvaldkondadesse panustavatest teadlastest ja teadustöödest, mis loovad aluse teadmussiirdele ([link](#));
- **Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (EIS)** annab ülevaate fookusvaldkondade arengust ettevõtlussektori arengu kaudu ([link](#)).

Seire sisuline osa sünnib koostöös fookusvaldkondade ekspertkomisjonidega, kuhu kuuluvad ministeeriumide, ettevõtete, teadus- ja arendusasutuste, esindusorganisatsioonide ja teiste sidusrühmade esindajad. Ekspertkomisjonid aitavad suunata teadustegevust vastavusse ühiskonna ja majanduse vajadustega. Nad täidavad turutõmbe funktsiooni, jälgides projektide arengut ning tehes vajadusel sisulisi soovitusi tegevuste muutmiseks. **Seireraportid avaldatakse järgneva aasta I kvartalis. Raportid on leitavad TAIE arengukava kodulehelt ([link](#)).**

Muutuv julgeolekukeskkond on toonud kaasa akuutse vajaduse arendada kaitsetööstust ning innovatsiooni selles valdkonnas. Sellest lähtuvalt käivitatakse 2026. aastal kaitsevaldkonna teadus- ja arendustegevust toetavad meetmed ennekõike testimisvõimekuse arenguks ning tehisintellekti võimekuste arendamiseks. Meetmete kaudu soodustatakse koostööd teadusasutuste, ettevõtete ja riigiasutuste vahel, et arendada tehnoloogiaid, mis toetavad nii riigikaitset kui ka laiemat ühiskonna turvalisust.

Läbiv probleem on olnud ettevõtjate ja akadeemia vähene koostöö, sh napp nõudlus rakendusuuringute ja innovatsiooni järele ning piiratud usaldus teadlaste võimekusse lahendada praktilisi probleeme. Suurendame teadmussiirde meetmetes oluliselt teadmussiirde ja **kommertsialiseerimise tegevuste tähtsust**, kaasame ettevõtteid ja nende ühendusi suunanäitajatenäi nii probleemide tõstatamisel kui hindamiskomisjonides ning tõstame rakendusuuringute ja eksperimentaalarenduste osakaalu, toetamaks teadustöö jõudmist praktilisse rakendusse. Meetmete uuendustes planeeritakse oluliselt **tihedat koostööd ETAGi ja EISI vahel**, mis omakorda toetab otsest seost MKM ja HTM meetmete vahel.

Ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooni toetamiseks käivitati ettevõtja teadus- ja arendustöötaja toetus ning jätkus ettevõtetele suunatud arendustoetuste rakendamine.

Eesti sai CERNi täisliikmeks, mis avab Eesti ettevõtetele mh võimaluse osaleda CERNi hangetes. Rahvusvahelist ettevõtlust ja teaduskoostööd edendati ka Artemise kokkulepete allkirjastamisega, mis avab Eesti ettevõtetele võimalusi osaleda NASA ja teiste riikide kosmoseuuringute projektides. Lisaks käivitati Brasiilias ja Ühendkuningriigis iduettevõtete kaasamise programmid, et aidata Eesti ettevõtetel laieneda uutele turgudele.

Investeeriti AS Metroserdi all tegutseva rakendusuuringute keskuse esimesse ärisuunda – biorafineerimisse. Kokku käivitatakse viis ärisuunda: biorafineerimine, meditsiiniandmed, vesinikutehnoloogiad, droonitehnoloogiad ning autonoomsed sõidukid. Rakendusuuringute keskuse eesmärk on pakkuda teenuseid ja koostöövõimalusi ettevõtete sisemise arendus- ja innovatsioonivõimekuse suurendamiseks.

AS Smartcapi juures käivitati Eesti Kaitsefond mahuga 100 miljonit eurot. Kaitsefondi eesmärk on arendada Eesti kaitsetööstust ning luua innovaatilisi kaitse- ja julgeolekualaseid võimekusi, et vastata kasvavale globaalsele nõudlusele.

Aastatel 2021–2023 hoidis Eesti riik teadus- ja arendustegevuse riigieelarvelise rahastuse tasemel 1 protsent SKP-st, mis võimaldas käivitada struktuurseid muudatusi ja pakkus süsteemile vajalikku stabiilsust. **Riigieelarve kärpete ja aastate vaheliste ümbertõstete tõttu langes 2024. aasta eelarves TAI rahastus aga üle mitmete aastate alla sihttaseme**, rahastus jäi samale tasemel (0,96% SKP-st) ka 2025. aasta riigieelarves. Lähiaastatel kasvab riigieelarves eeskätt ettevõtete innovatsioonivõimekust toetavate vahendite maht, mis on majanduse olukorda ja vajadusi arvestades ka mõisteta. Samas prognoosib riigi eelarvestrateegia 2025-2028 TAI riigieelarvelise rahastuse vähenemist 0,86%-ni SKPst

aastaks 2028, mis seaks süsteemi kestlikkuse ja käivitatud meetmete mõju tõsise surve alla ka innovatsiooni osas.

Eesti investeeringud teadus- ja arendustegevusse on viimasel seitsmel aastal järjepidevalt suurenenud, sh on oluliselt kasvanud erasektori teadus- ja arendustegevuse rahastamine. 2024. aastal ulatusid Statistikaameti andmetel teadus- ja arendustegevuse kulutused kokku Eestis 791 miljoni euroni, mida oli 89 miljoni euro võrra enam kui 2023. aastal, sh moodustades 1,99% SKPst ([link](#)). **Kulutustest suurem osa ehk 472 miljonit eurot tehti ettevõtlussektoris.** Teadus- ja arendustegevuse liikidest moodustasid kulutused katse- ja arendustöödele enam kui poole (441 miljonit eurot), mille maht on viimastel aastatel järjepidevalt kasvanud ettevõtlussektori aktiivse panuse tõttu. Seejuures teadus- ja arendustegevuse kuludest moodustas 2024. aastal suurima osa tööjõukulu (ligikaudu 66% kogumahust). Töötajate arvu kasv tulenes peamiselt ettevõtlussektorst, kuid suurenes ka kõrgharidussektoris.

Ettevõtete innovatsioonisuutlikkus on viimastel aastatel pigem langust näidanud. Innovatsioonisuutlikkust iseloomustab **tööjõu tootlikkus** hõivatu kohta võrreldes EL keskmisega (samuti “Eesti 2035” mõõdik). See mõõdik oli kuni 2021. aastani tõusutrendis ja lähenes EL keskmisele, kuid järgnevatel aastatel on toimunud kukkumine 84 protsendilt (2021) 77,5 protsendile (2023). 2024. aastal halvenes tootlikkuse suhe Euroopa Liidu keskmisesse tõenäoliselt veelgi, kuna hõive püsis endiselt kõrgel ja majanduskasv jäi Euroopa Liidu keskmisele alla.

Euroopa innovatsiooni tulemustabelis õnnestus Eestil 2024. aastal jõuda tugeva innovaatori tasemele. Eesti punktisaak küll vähenes, aga meetodikast tulenevalt jõudsim tugeva innovaatori kategooriasse. Raporti kohaselt on Eesti tugevusteks kaubamärgitaotlused, avaliku ja erasektori ühispublikatsioonid ning elukestvas õppes osalevate inimeste osakaal, samas kui ressursitootlikkus, riigi otse- ja kaudne toetus ettevõtete teadus- ja arendustegevusele ning keskkonnaga seotud tehnoloogiad on nõrgad. Alates 2017. aastast on märkimisväärselt kasvanud välisdoktorantide osakaal, innovaatilistes ettevõtetes töötamine ning rahvusvahelised teaduspublikatsioonid, kuid samal ajal on langenud keskkonnaga seotud tehnoloogiate, innovaatiliste VKE-de koostöö ja keskmise ning kõrgtehnoloogiliste toodete eksport. Alates 2023. aastast on kiiresti suurenenud inimeste digioskused, elukestvas õppes osalemine ja välisdoktorantide osakaal, samas kui innovaatiliste VKE-de koostöö, keskkonnaga seotud tehnoloogiad ja VKE-de äriprotsessi uuendused on vähenenud.

Eesti võimekus osaleda rahvusvahelise koostöös ja Euroopa liidu programmides on kasvutrendis. Euroopa Liidu teaduse ja innovatsiooni raamprogramm on Eesti teaduse jaoks suurim ja mõjukaim välisrahastuse allikas ning pakub rikkalikult võimalusi rahvusvaheliseks teadus- ja innovatsiooni alaseks koostööks nii teadus- ja arendusasutustele kui ka ettevõttele. Praegune raamprogramm, järjekorras üheksas, pöörab võrreldes varasemate perioodidega enam tähelepanu innovatsioonile, hoides fookuse siiski teadus- ja arendustegevusel. Sarnast kurssi on võtmas ka uus raamprogramm, erilist tähelepanu pööratakse tiptasemel teadustegevuse kõrval teadusmahuka ettevõtluse arengule, sealhulgas idu- ja kasvuettevõtete rahastusele, kellele luuakse paremad võimalused ligipääsuks riskikapitalile ning rahvusvahelistele koostöövõrgustikele. Püütakse tugevdada ELi sõltumatust, konkurentsivõimet, julgeolekut ja valmisolekut üleilmseteks kriisideks. Samuti on programmis oodata muutusena toetust kahtise kasutusega (*dual-use*) projektidele ja tehnoloogiatele, mille kaudu raamprogramm muutub osaliselt ka Euroopa strateegilise julgeoleku ja kaitsevõime tugevdamise tööriistaks.

Kuigi läbirääkimised on alles käimas, siis eeldatav mõju Eesti majandusele avaldub eelkõige kõrgema lisandväärtusega töökohtade kasvus, tehnoloogiasirde kiirenemises, tootlikkuse paranemises ja ekspordivõimekuse tugevnemises. Eesti jaoks tähendab see võimalust tugevdada positsiooni nutika ja kestliku majanduse osana, suurendada ettevõtlussektori teadusmahukust ning laiendada osalust Euroopa väärtusahelates. Tegelik saavutatav mõju Eesti majandusele sõltub suuresti Eesti taotlejate taotlemisaktiivsusest ja -edukusest.

Eestisse tulnud rahastuse osakaal raamprogrammi kogueelarvest on iga programmiperioodiga tõusnud. Kui võrrelda Eesti osalejate saadud **ELi netotoetust projektides teiste ELi riikidega, on Eesti SKP järgi hetkel 3. kohal ja rahvaarvu kohta 7. kohal.** Kuigi enim võimekust näitavad osaluses üles ülikoolid, siis saab esile tõsta raamprogrammi projektides osalejate mitmekesisust. Käesolev programm alles kestab, kuid seni on **rahastuse pälvinud 219 Eesti asutust, leping on sõlmitud 598 projektiga ja Eesti asutustele on liidu toetust tulnud 286 mln euro ulatuses**, sh 34% toetusest on läinud Eesti ettevõtetele. Arvestades **kasvatavat huvi ja võimalusi**, sh Eesti riigipoolset tuge võrgustikes ja partnerlustes osalemiseks, võime eeldada, et raamprogramm koostöös Euroopa Konkurentsivõime Fondiga jätkab olulise allikana, et **toetada terviklikku innovatsiooniahelat** alates teadus- ja arendustegevusest kuni katsetamise, arenduse ja kasutuselevõtni.

Suurimad väljakutsed

- Kujundada ühtne teadus- ja arendustegevuse- ning innovatsioonisüsteem, mis asendab senised paralleelsed ettevõtetele ja teadusasutustele loodud süsteemid. Kujundada selged teekonnad läbi selle.
- Suurim kitsaskoht on inimressursi vähesus. Teadlaste osakaalu kasvatamine ettevõtluses peab toimuma viisil, mis ei kahjusta teadus- ja arendusasutuste võimekust. Samal ajal, ettevõtetele parimate lahenduste leidmiseks peavad teadlased oskama teha koostööd ettevõtetega ning mõistma nende väljakutseid. Lisaks on probleemiks ka teadlaste järelkasv ja (teadmussiirde) doktorantuuri ebapopulaarsus.
- Eesti ühiskonnas ja majanduses on vähe nõudlust TA järele ja piiratud usaldus teadlaste võimekusse lahendada ettevõtete ja ühiskonna ees seisvaid praktilisi probleeme. Selge tellimuse puudumine muudab rakendusuuringute tegemise keeruliseks ja teadlastel on lihtne jääda harjumuspärase alusteaduse juurde. Samuti puudub teadusasutustes traditsioon tellimuspõhise teadustöö tegemiseks, mistõttu valmisolek praktilistele vajadustele vastata on piiratud. Teadusasutustel on ootus, et rahastaks rohkem rakendusuuringuid, kuid ilma selge tellijata nii avalikust kui ka erasektorist, ei jõua need rakendusse.
- Suurt osa teadmussiirde tegevustest rahastatakse EL struktuuritoetustest, mis oma piirangute ja bürokraatia tõttu ei ole innovatsiooni ja teadmussiirde jaoks sobiv allikas. Piirangute tõttu viib teadusasutustele suunatud teadmussiirde projektikonkurss läbi RTK, mis on vaid tehniline läbiviija ja sisulist tuge ei paku. Väiksemate teadusasutuste toetamiseks peab teadmussiirde pädevus tekkima ka ETAGis, kuid tänane korraldus seda ei toeta ja eelarveolukord lisaraha eraldada ei võimalda.
- Riigiabi reeglite jäik tõlgendamine pärsib TA-asutustes, ülikoolides ja kõrgkoolides teadmussiirde tegevusi. Riigiabi piirangud vähendavad teadlaste võimalusi teadustulemuste kommersialiseerimiseks, sest ettevõtlustulu teenimine toob kaasa toetuse tagasimaksmise või kohustuse teha esialgne riskantne investeering muude põhitegevuste arvelt.

- Ministeeriumide koostöö teadus- ja arendustegevuses on jätkuvalt killustunud – arendatakse paralleelseid, vähe seotud süsteeme. Et arendada ökosüsteemi tervikuna, mitte üksikuid meetmeid, on vaja senisest koordineeritumat ja sisulisemat lähenemist.
- Riigihangete turg on innovaatilistele ettevõtetele ja innovaatilistele toodetele-teenustele ebapiisavalt avatud. Seeläbi kannatavad nii avaliku sektori teenused (neid ei uuendata piisavalt) kui ka ettevõtete konkurentsivõime, sest riigihanked moodustavad koguturust olulise osa – olenevalt aastast 10–12% SKPst ehk ligikaudu 3 miljardit eurot aastas.
- Majanduskasvu taastamiseks on vajalik jätkata Eesti ettevõtete teadus- arendustegevuse ja innovatsiooni võimekuse kasvu toetavate meetmete rakendamist ning panustada eesmärki kasvatada erasektori teadus- ja arendustegevuste kulude jõudmist kahe protsendini SKP-st.
- Kaitsevaldkonna teadmussiirdetegevuste operatiivne ellukutsumine kooskõlas reeglitega, mis vastavad rahuaja tingimustele (sh riigihanked, riigiabi jt).

6. Olulisemad tegevused/sekkumised

Olulisemad programmi (arendus)tegevused MKM haldusalas

- Tulenevalt kokkuhoiu vajadustest vähenevad osaliselt ettevõtete teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni toetamiseks kavandatud vahendid. Kärbete mõju on vähendatud võttes kasutusele varasematel aastatel kasutamata jäänud vahendid, mistõttu kõik kavandatud tegevused jätkuvad.
- **Jätkatakse eraõiguslike teadusasutuste tegevustoetusega**, mille korraldus liigub Haridus- ja Teadusministeeriumist 1. oktoober 2025 jõustuva teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seadusega Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalasse ning vahendid suunatakse eelnimetatud ministeeriumi eelarvesse.
- **Viiakse ellu ettevõtete sisemist arendus- ja innovatsioonivõimekust tõstvaid erinevaid sekkumismeeid.** Jätkatakse innovatsiooni- ja arendusosakute toetusmeetmega, et võimaldada ettevõtetel koostöös innovatsiooniteenuse pakkujatega läbi viia esmaseid koostööprojekte. Jätkatakse ettevõtjate arenguprogrammiga, mis pakub teenuseid lähtuvalt iga ettevõtte spetsiifilistest arengutakistustest. Jätkatakse ka tootearenduse toetusmeetmega. Kõik eelpool nimetatud meetmed on rahastatavad struktuurivahenditest.
- **Jätkatakse rakendusuuringute programmi⁴ rakendamisega.** Programmi ülesanne on tehnoloogilise ja ärinõustamise ning projektide rahastamise kaudu suurendada Eesti ettevõtete rakendusuuringute ja eksperimentaalarenduse mahtu. AS Metrosert rakendusuuringute keskuses jätkatakse ettevõtjatele suunatud teenuste käivitamisega viies valdkonnas: biorafineerimine, terviseandmed, droonitehnoloogiad, vesinikutehnoloogiad ja autonoomsed sõidukid.
- Ettevõtete arendusvõimekuse ja -valmiduse tõstmine eeldab terviklikult innovatsioonile keskenduvat tugistruktuuri, mistõttu **jätkatakse innovatsiooniteadlikkuse ja -võimekuse kasvatamisele suunatud teenuste väljatöötamist.**
- **Ettevõtete arendustegevust võimendatakse läbi EL-üleste võrgustike, partnerluste ja rahvusvaheliste organisatsioonide.** Jätkatakse ja tugevdatakse Eesti ettevõtete osalust Euroopa

---

⁴ [Rakendusuuringute programm - Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus \(eas.ee\)](https://eas.ee)

Kosmoseagentuuri pakutavates tegevustes, muu hulgas viies küberturbe missioonide kaudu läbi küberturvalisuse harjutusi kosmosesektorile.

- Jätkatakse **avaliku sektori** kui uuenduste eestvedaja rolli **võimestamist innovaatiliste lahenduste tellija ning turuloojana**. Accelerate Estonia kaudu kutsutakse *startupiliku* lähenemisega ellu lahendusi, mida on võimalik disainida Eesti uuteks konkurentsieelisteks. Innovatsiooni toetavate riigihangete kaudu suurendatakse riigi võimekust ja valmisolekut olla uudsete lahenduste referentskliendiks.
- Jätkatakse **iduettevõtete ökosüsteemi arendamist** Startup Estonia programmi kaudu, sh võimestatakse süvatehnoloogia valdkonna iduettevõtlaste ökosüsteemi ja viiakse ellu teaduskiirendeid. Viiakse ellu pilootprogramme (grandid, koolitused, koostöömehhanismid) süvatehnoloogia iduettevõtete väljakutsete lahendamiseks ning nende toetamiseks.
- Jätkatakse Smartcapi kaudu kohaliku riski- ja erakapitalituru arendamise tegevustega ning kujundatakse pikaajaline tegevusplaan (2030) turu arendamiseks. Samuti jätkatakse rohefondi elluviimisega, mille eesmärk on koos erakapitaliga rahastada rohetechnoloogiate arendamisele ja ökosüsteemi potentsiaali realiseerimisele suunatud omakapitaliinvesteeringuid (aastatel 2022–2026 kokku 100 mln euro ulatuses, millele lisandub erakapitali panus). Fond on oluline toetamaks süvatehnoloogia elementidega ettevõtete pikaajalist arendustegevust, mis aitab muu hulgas muuta rohepööret Eesti majanduse konkurentsivõimaluseks.
- Toetamaks kahese kasutusega süvatehnoloogia ettevõtete arengut, **osaleb Eesti NATO 1-miljardi suuruses innovatsioonifondis ning selle investeeringutele eelnevas innovatsioonikiirendis**. Fond ja kiirendi loodi vastukaaluks Euroopas esinevale probleemile, kus süvatehnoloogiamahukad ja kahese kasutusega tehnoloogiad on alarahastatud. Need on NATO loodud võimalused, mis aitavad tekitada ja rahastada uusi kahese kasutusega süvatehnoloogiaid arendavaid iduettevõtteid ning suurendavad koostööd läänes, vähendavad proteksionismi ja pakuvad turvalist rahastamist just strateegiliselt olulisi valdkondi silmas pidades.
- Jätkub 2024. aastal SmartCapi juurde loodud **kaitsefondi elluviimine**. Ulatuslikud muutused julgeolekuolukorras on suurendanud nõudlust kaitsetööstuse toodangu ja kaitsetööstuses kasutatavate tehnoloogiate järele, mistõttu on vaja luua soodne keskkond kaitsetehnoloogiate arendamiseks, sh läbi investeeringute ning tehnoloogiate testimise. 2025. aastal suurendati kaitsefondi mahtu 50 miljoni euro võrra.
- Jätkatakse riigi infosüsteemide ameti juurde loodud **Eesti küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute koordineerimisüksuse tegevuste kaasrahastamist**.
- Jätkatakse Eesti e-DIHi AIRE (AI&Robotics Estonia) toetamisega. Keskuse eesmärk on **toetada tööstusettevõtetes tehisintellektipõhiste ja robotikalahenduste kasutuselevõttu** ja vastava valdkonna üldist teadlikkuse kasvu.
- Jätkatakse Tehnopoly juhtimisel tehisintellekti programmi rakendamisega. Programmi eesmärk on **toetada tehisintellektipõhiste lahenduste arendamist ja kasutuselevõttu** eri ettevõtete ja teadusasutuste koostöös.
- Aastail 2022–2026 kaasrahastatakse Tartu Ülikooli rahvusvahelist ärikiirendit Creative Destruction Lab eesmärgiga **pakkuda teadus- ja tehnoloogiapõhiste iduettevõtetele ligipääsu kapitalile ja rahvusvahelisele mentorite võrgustikule**.

- **Käivitatakse innovatsioonilaenu meede**, mille eesmärgiks on toetada tehnoloogiaettevõtete kasvu.

Olulisemad programmi (arendus)tegevused HTM haldusalas (esitab HTM)

- **TemTA** (temaatilise teadus- ja arendustegevuse) **programm** on suunatud teadus- ja arendusasutuste võimekuse ja koostöö kasvatamisele, et vastata ühiskonna, sh ettevõtete nõudlusele. Eesmärk on suurendada teadus- ja arendustegevuse mahtu ja kvaliteeti TAIE nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondades ning tagada nendes valdkondades järel- ja juurdekasv.

2026. aastal viiakse läbi TemTA programmi teine voor, lähtudes esimese vooru kogemusest ning vahehindamisest tulenevatest uuendatud teekaartidest. Teises voorus:

- **Tugevdatakse oluliselt seost ettevõtetega**, sh ettevõtete lähteülesanded rakendusuuringu või eksperimentaalarenduse läbiviimiseks, teadmussiirde doktorantuur.
- **Pööratakse jõulisemat tähelepanu teadmussiirde ja kommertsialiseerimise plaanidele ning tegevustele.**

TemTA programmide teist vooru viiakse läbi HTM ja MKM koostöös, partnerluses **ETAGi ja EISiga**.

- Käivitub ministeeriumite strateegiliste uuringute programm, mille kaudu otsitakse teaduspõhiseid lahendusi riigi ees seisvatele suurtele strateegilistele probleemidele. Uuendatud kujul jätkub ka RITA+ programm, toetades riigi vajadustest lähtuvaid interdistsiplinaarseid rakendusuringuid ja avaliku sektori võimekust teaduspõhise poliitika kujundamisel.
- **ASTRA+ programmi eesmärk** on tugevdada ülikoolide, teadusasutuste ja kõrgkoolide teadmussiirde võimekust. Toetust saab kasutada:
  - teadusasutuste üleseks koostöök,
  - teadlastele suunatud teadmussiirde teenuste käivitamiseks,
  - innovatsiooniküpsuse kasvatamiseks nutika spetsialiseerumise valdkondades.

2026. aastal toimuval ASTRA+ uues voorus laiendatakse toetuse saajate sihtgruppi, kaasates kõik riigi rakenduskõrgkoolid ning pannakse tugevam rõhk teadmussiirdele.

- Jätkuvad Õiglase ülemineku fondi toel elluviidavad projektid, millega kasvatatakse Ida-Virumaal asuvate kolledžite võimekust viia läbi teadus- ja arendustegevust piirkonna ettevõtete vajadustest lähtudes. Eesmärk on suurendada piirkonna teadusmahukust, arendada põlevkivienergeetikale alternatiivseid lahendusi ning edendada koostööd teadusasutuste ja ettevõtjate vahel.
- Jätkuvad SekMo+ tegevused, mis aitavad tuua teadlasi ettevõtetesse ja avalikku sektorisse, tuua praktikuid teadusesse ning toetada doktorante, kes teevad oma uurimistööd koostöös tööandjaga.
- 2026. aastal käivitatakse kaitsevaldkonna teadus- ja arendustegevust toetavad meetmed. Esmalt keskendutakse kahele eesmärgile: (1) kaitsetehnoloogia testimis- ja sertifitseerimisvõimekuse rajamine Eesti teadus- ja arendusasutustes ning (2) tehisaru rakendamiseks laiapõhjalises riigikaitstes vajaliku taristu ja teadus- ning arendustegevuse kompetentsi arendamine. Loodav taristu ja kompetents on mõeldud toetama ka kaitsetööstuse ettevõtetes toimuvat innovatsiooni.

7. Programmi tegevused ja teenused

Programmi tegevuste mõõdikute tegelikud ja järgmise nelja aasta sihttasemed on esitatud tabelis 4. Lisades on esitatud kõigi teenuste lühikirjeldused.

Tabel 4. Programmi tegevuste eesmärgid ja mõõdikud

Programmi tegevused ja nende mõõdikud	Tegelik tase	Sihttase				
	2024*	2026	2027	2028	2029	2035
Programmi tegevus 1.1. Ettevõtete arendustegevuse ja innovatsiooni toetamine (MKM)	Eesmärk: Luuakse vajalik toetav keskkond ettevõtetes innovatsiooni- ja arendustegevuse läbiviimiseks.					
Müügitulu uutest või oluliselt muudetud toodetest või teenustest (suhe kogu müügitulusse), % <i>Allikas: Statistikaamet</i>	9,7 (2022)	>16	>16	>18	>18	>20
Programmi tegevus 1.2. Teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse arendamine (MKM)	Eesmärk: Toetada teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse ökosüsteemi arengut					
Riskikapitali maht, mln eurot <i>Allikas: Startup Estonia</i>	353	>500	>500	>500	>500	>1000
Programmi tegevus 2.1. Sektoritevahelise teadmussiirde toetamine (HTM)	Eesmärk: Ühiskonna ja majanduse vajadustele vastava teadus- ja arendustegevuse võimekuse kasvatamine					
Erasektori poolt rahastatud avaliku sektori teadus- ja arendustegevuse kulutuste osakaal, % <i>Allikas: Statistikaamet</i>	5,9 (2023)	11,5	12,5	12,5	12,5	Euroal a keskmi ne
Doktorikraadiga teadlaste ja inseneride arv 1000 tööealise elaniku kohta <i>Allikas: Statistikaamet</i>	3,8 (2023)	≥3,5	≥3,5	≥3,5	≥3,5	≥3,5
Era- ja avaliku sektori ühispublikatsioonide arv miljoni elaniku kohta, tase EL keskmisest (EL keskmine = 100) % <i>Allikas: European Innovation Scoreboard</i>	187	201	207	213	225	250
Sotsiaalmajanduslikele rakendustele suunatud kulutuste osakaal riigieelarves planeeritud TA eraldistest, % <i>Allikas: Statistikaamet, HTM</i>	25 (2022)	28	28	28	28	-

*Viimane teadaolev tase, erinevuse korral (varem kui 2024) märgitakse taseme all sulgudes vastav aasta

Vastavalt Rahandusministeeriumi suunistele on programmi tegevuste mõõdikuid üle vaadatud eesmärgiga jätta kõrvale mõõdikud, mille tulemusi iga-aastaselt ei avaldata, sh kokkuvõttes vähendada mõõdikute arvu.

7.1. Programmi tegevus 1 – Ettevõtete arendustegevuse ja innovatsiooni toetamine (MKM)

Programmi tegevuse eesmärk on luua vajalik toetav keskkond ettevõtetes innovatsiooni- ja arendustegevuse läbiviimiseks.

Tegevuse eesmärki saavutatakse läbi üheksa teenuse osutamise, millest suurimate eelarveliste mahtudega teenused on ettevõtete TAI teadlikkuse ja arendustegevuse toetamise soodustamine ja toetamine ning ettevõtete rahvusvahelistes TAI võrgustikes osalemise soodustamine. Teenuseid pakuvad majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, sh Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse kaudu.

Tegevuste kirjeldus

- Tegevuse toel arendatakse **innovatsiooni soodustavaid teenuseid** ja kujundatakse ettevõtetele vajalik **tugisüsteem**. Lisaks luuakse ettevõtete vajadustest lähtuv **rakendusuuringute ja eksperimentaalarenduse programm**, mille kaudu selgitakse välja ettevõtete TA-tegevustega seotud äri võimalused (äriiselt rakendatavad TA-tegevuste projektid) ja leitakse ettevõttele sobivad TA-partnerid Eestist või välismaalt.
- Ettevõtete ja TA-asutuste koostöö ning ettevõtete innovatsioonivõimekuse suurendamiseks pakutakse **innovatsiooni- ja arendusosakuid**, rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamiseks toetatakse ettevõtete **osalemist rahvusvahelistes ja EL-ülestes partnerlustes ja võrgustikes** (nt ESA, Eurostars jt).
- Tagamaks Eesti ettevõtete juurdepääs tehnoloogiatele ja toetamaks ettevõtteid tehnoloogiate ülevõtmisel, käivitatakse **digitaalse innovatsiooni keskused** (e-DIH). Seeläbi toetatakse Eesti osalemist digitaalse innovatsiooni keskuste (e-DIH) võrgustikes fookusega tehisintellektil ja robotikail. E-DIH-id on konsortsiumid, mida Eestis veab TalTech nimetusega AIRE (*AI and Robotics Estonia*). Konsortsium osutab VKE-dele arendusteenuseid.
- Eesti ettevõtete tehisintellekti (AI) kasutuselevõtu võimekuse parendamiseks, valdkondliku tootearendus- ja teadusarendustegevuse võimendamiseks ning sellega seonduva uusettevõtluse tekitamiseks käivitati Tehnopolis uus raamprogramm, mille tulemusi hinnati 2022. a lõpus, 2025. a programm jätkub.
- Suurendatakse **riigi rolli ja pädevust innovatsiooni eestvedajana ja turuloojana**, ning uudsete lahenduste hankijana, mille kaudu omakorda suureneb ka ühiskonna teadmusmahukust tervikuna.
- Pakutakse ettevõtetele terviklikult innovatsioonivõimekuse ja -valmisoleku kasvatamise teenuseid. Sellest lähtuvalt töötatakse välja ka vastav tugisüsteem, mille kaudu ettevõtted saavad osaleda eri infoüritustel, saavad ligipääsu eri analüüsile ja turuseirele, palgata kvalifitseeritud tööjõudu, kaasata valdkondlikke eksperte, arendada ja osaleda eri koostöövõrgustikes, teha ekspertiise, diagnostikaid, analüüsida intellektuaalset kapitali jne.
- Jätkatakse ettevõtete vajadustest lähtuva rakendusuuringute ja eksperimentaalse arenduse tervikliku programmiga (RUP), mis virtuaalse RTO-na (*research and technology organization*) toimib vahelülina ettevõtete ja (sh rahvusvaheliste) teadusasutuste vahel. Ettevõtetele võimaldatakse nii rahastust kui ka toetavaid tegevusi partnerite otsingurahvusvahelise

võrgustumise jms näol. Lisaks teeb RUP ettepanekuid TA pakkumispoole kohandamiseks ettevõtjate vajadustele. Käivitatakse rakendusuringute keskuse tegevus AS Metroserti kaudu.

- Jätkatakse osakute, tootearenduse toetuse ning arenguprogrammi sekkumisloogikatega, mille eesmärk on pakkuda ettevõtetele erinevaid innovatsiooni (sh toote-, turu-, protsessi-, organisatsiooni-, personaliinnovatsiooni) soodustavaid teenuseid nii rahastamise kui ka toetavate teenuste näol. Arenguprogramm pakub ettevõtetele kompleksset, ettevõtte vajadustes lähtuvat lähenemist (nii toetust kui ka nõustamise, võrgustumise jms selliseid teenuseid).
- Jätkatakse ettevõtete osaluse toetamist rahvusvahelistes organisatsioonides (ESA ja CERN) ning parandatakse ettevõtete ligipääsu EL-ülestes partnerlustes ja võrgustikes. Nimetatud tegevustes saavad ettevõtted ja teadusasutused osaleda organisatsioonide hangetel ning töötajate mobiilsusmeetmetes (ESA ja CERN). Partnerlustes (nt Eurostars, Horizon Europe) saavad ettevõtted ja teadusasutused osaleda partnerluse spetsiifilistes tegevustes (taotleja toetusi, võrgustumine jms).
- Arendatakse Eesti kõrgtehnoloogia sektorit läbi kosmosestrateegia ja Euroopa Kosmoseagantuuri (ESA) programmide. ESA programmide eesmärk on tõsta Euroopa tehnoloogiasektori konkurentsivõimet ja koostööd kosmosevaldkonnas. Eesti on teinud investeeringud uute tehnoloogiate arendamise, teaduslike katsete ja selleks vajaliku aparatuuri arendamise, Maa kaugseire, telekommunikatsiooni, kosmose avastamise ja kosmose turvalisuse programmidesse. Eesti investeeringud jagunevad kolmeks peamiseks teemaks: küber, AI ja innovatsioon. Eesti majandusüksused saavad osaleda vastavates hangetes, mille raames viivad läbi TA tegevusi. ESA programmid aitavad Eesti ettevõtteid Euroopa süsteemiintegraatorite tarneahelatesse.
- Toetatakse ettevõtja digipöörde strateegia koostamist ja investeeringuid digipöördeks vajalikesse tegevustesse, arendustesse ja rakendustesse nii ettevõtetes kui tarneahelas. Mh toetatakse ettevõtete digitaalse teekaardi koostamist ja selle alusel strateegia valmimist ning kaasrahastatakse vastavaid investeeringuid.
- Kiibitehnoloogia on iga arenenud riigi jaoks strateegiline ala, kuna (süva)tehnoloogiapõhine ettevõtlus toetub suuremal määral kiipidele. Eesti ettevõtetel on kõrge barjäär sisenemaks kiibi tarneahelasse, samuti on madalad ka teadmised. Loodud kiibikompetentsikeskuse pakub ettevõtetele juurdepääsu nii tehnilistele teadmistele kui eksperimentaalarendusele (tarkvarakeskkonnad disainimiseks, valideerimiseks jms) kiipide valdkonnas. Konsortsiumi moodustavad EIS, Metrosert (RUK), Eesti Elektroonikatööstuse Liit.
- Kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamiseks toetatakse vajalikku teadmussiiret ettevõtetes (märksõnad: ringmajandus, madalsüsinikutehnoloogiad, energiantensiivne tööstus). Toetatakse tegevusi ettevõtetes, mis aitavad ettevõtetel kohandada ärimudeleid madalsüsiniku- ja ringmajanduse põhimõtetele vastavaks ning arendada säästvaid tehnoloogiaid. Tegevusi rahastatakse Eesti taastekava raames perioodi kogumahus 9 miljoni euroga.

- Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemisel saadavate vahendite raames toetatakse integreeritud Euroopa Liidu üleste vesiniku väärtusahela teadus- ja arendustegevuse projektide elluviimiseks.
- Õiglase ülemineku fondi raames soodustatakse Ida-Viru piirkonna majanduse mitmekesistamist, sh kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste arendamise kaudu. Selleks suurendatakse ettevõtjate teadusmahukust ja koostööd teadus- ja arendusasutustega mahus 25 miljonit eurot.
- Jätkatakse innovatsiooni edendavate riigihangete ettevalmistamise ja läbiviimise toetamist.
- Jätkatakse suure ühiskondliku mõjuga interdistsiplinaarsete kitsaskohtade lahendamiseks tööriista pakkumisega (*Accelerate Estonia*).
- Toetatakse eksperimenteerimise raamistiku läbi innovaatiliste toodete ja teenuste turuletulekut.
- Kaasrahastatakse küberturvalisuse arendamisele suunatud Eesti koordinatsiooniüksuse loomist, vastav eelarve kajastub digiühiskonna tulemusvaldkonna programmis.

7.2. Programmi tegevus 2 – Teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse arendamine (MKM)

Tegevuse eesmärk on toetada teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse ökosüsteemi arengut.

Tegevus hõlmab kahte teenust, mille raames luuakse teadus- ja tehnoloogiamahukate ettevõtete **arenguks vajalik keskkond**, toetamaks teadus- ja tehnoloogiapõhiste iduettevõtete ettevõtte kõigis arengufaasides, iduettevõtete loomist ja arendamist ning olulise kasvu saavutamist rahvusvahelistel turgudel. Sealjuures aktiveeritakse eelseemne- ja seemnefaasi **investeeringutega** turgu teadus- ja tehnoloogiamahukates sektorites, sh aidatakse suurendada kapitali pakkumist teadusmahukatele kõrgtehnoloogiat arendavatele ettevõtetele, mille puhul turul ei pakuta piisavalt erakapitali ettevõtete arengu tagamiseks. Lisaks toetatakse iduettevõtete **innovatsiooni ning intellektuaalomandi loomist ja rakendamist** kõigis majandusharudes. Nimetatud tegevuste tulemuslikkuse hindamiseks töötatakse välja ja rakendatakse tõhus ja vajaduspõhine **iduettevõtluse seiresüsteem**. Teenuseid pakub majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, sh Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse kaudu.

Tegevuste kirjeldus

- Jätkatakse iduettevõtluse ökosüsteemi tervikliku toetamise ja arendamisega Startup Estonia programmi kaudu kogumahas 8 miljonit eurot EL 2021-2027 rahastusperioodi vahenditest.
- Samuti jätkatakse teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse ökosüsteemi arendamise tegevuskava elluviimist. Kuna kõrgtehnoloogiliste iduettevõtete toote või teenuse arendus- ja ärimudelid põhinevad suuresti teadus- ja arendustööl ja sellega seotud intellektuaalsel omandil, on nende ettevõtete arendustöö on aja- ja ressursimahukam. Vastavat segmenti sihtivaid kiirendeid pakub Startup Estonia.
- Käivitatakse New Nordic DeepTech Valley (Uus Põhjala Süvatehnoloogiaorg). Edendatakse riikidevahelisi koostööprojekte Baltikumi/Põhjamaade vahel, kuna tänane riikidevaheline koostöö idusektori toetamisel on vähene.

- Toetatakse tervisetehnoloogia iduettevõtluse ökosüsteemi arendamist. TAIE fookusvaldkondades on puudu süsteemsetest iduettevõtluse võimestamise terviklahendustest erinevates süvatehnoloogia alavaldkondades. Tervisetehnoloogiad on üks valdkond, milles Eestil on võimalus tuua turule globaalse potentsiaaliga kiirelt skaleeritavaid lahendusi. Lisaks üldise ökosüsteemi arendamisele ja kiirendite ellu kutsumisele jätkatakse riigi osalusega fondide rahastamist (rohetehnoloogiate fond, teadus- ja tehnoloogiamahukate iduettevõtete fond jt) ehk pakutakse iduettevõtetele kaasrahastust, sh nihkub fookus süvatehnoloogia terviklikule sekkumisloogikale.
- 2024. aastal käivitati AS Smartcapi juures Eesti Kaitsefond (100 miljonit eurot)
- Jätkatakse rahvusvahelise ärikiirendi Creative Destruction Lab'i Eesti haru toetamist.
- Toetamaks kahese kasutusega süvatehnoloogia ettevõtete arengut, osaleb Eesti NATO 1 mld euro suuruses innovatsioonifondis (Eesti kogupanus on 30 miljonit eurot) ning selle investeringutele eelnevas innovatsioonikiirendis (kogumahuks 2,85 miljonit eurot).

7.3. Programmi tegevus 3 – Sektoritevahelise teadmussiirde toetamine (HTM)

Tegevuse eesmärk on ühiskonna ja majanduse vajadustele vastava teadus- ja arendustegevuse võimekuse kasvatamine. Meetme toel edendatakse tehnoloogiasiiret, teadustulemuste rakendamist ettevõtluses ja ühiskonnas laiemalt ning luuakse eeldused teaduse ühiskondlikku ja majanduslikku mõju kasvaks.

Tegevusega luuakse eeldused uute teadmiste ja tehnoloogia liikumiseks akadeemilise sektori, ettevõtluse ja avaliku sektori vahel ning toetatakse teadmussiirde võimekuste kasvu. Teadustöötajate era- ja avalikus sektoris nõuab TA asutuste ja kõrgkoolide muutumist ettevõtlikumaks, ja suuremat suhtlust partneritega väljaspool akadeemilisi ringkondi, rakendusuuringute kavandamise ja juhtimise oskuse tõstmist ning aktiivse rolli võtmist ettevõtlikus avastusprotsessis. Selle jaoks toetatakse **teadus- ja arendusasutuste ja kõrgkoolide institutsionaalset teadmussiirde võimekust** ja **koostöötegevusi** teadusasutuste endi vahel ning ettevõtetega.

Soodustatakse **teadlaste jt akadeemiliste töötajate liikumist** akadeemilise, avaliku ja erasektori vahel, mille tulemusena tekib tõhus teadmusringlus, senisest enam teadlasi liigub ettevõtete ja teadusasutuste vahel, paranevad ettevõtete oskused teadustulemusi rakendada ja kohendada ning kasvab ettevõtluskogemustega teadlaste arv teadusasutustes, mis aitab paremini ühiskonna nõudlusele vastavat teadustööd planeerida. Toetatakse ülikoolide ja ülikooliväliste tööandjate koostöös pakutava doktorantuuri (**teadmussiirde doktorantuuri**) elluviimist, mille puhul doktoritöö valmib tööandja vajadusi arvestades.

Majanduse ja ühiskonna vajadusest lähtuva piisava ja kõrge kvaliteediga teadmuse pakkumiseks TAIE fookusvaldkondades viiakse ellu **temaatilised teadus- ja arendustegevuse programmid** akadeemilise, era- ja avaliku sektori koostöö ning koostöö edendamiseks. Temaatilistes programmides keskendutakse TAIE fookusvaldkondade teekaartide koostamise käigus välja selgitatud konkreetsetele uurimissuundadele ja -teemadele, kus on nõudluse põhjal vajalik kasvatada uurimistööde mahtu, algatada uusi uurimistemasid, kasvatada teadus- ja arendustöötajate järelkasvu (sh ettevõtetele) ja värvata tippteadlasi.

Arvestades järjest kriitilisemaks muutuvat julgeolekuolukorda arendatakse teadus- ja arendustaristut, mis toetab Eesti kaitse-, julgeoleku- ja kahese kasutusega tehnoloogiate arendust. Kaitsetehnoloogia

testimisvõimekus luuakse teadusasutuste juurde neljas valdkonnas: liikuvus, tulejõud, energia ja kõrgenergeetilised materjalid. Samuti arendatakse andmelao ja tehisaru taristut, et toetada riigikaitselisi eksperimentaalarendusi ja otsustusprotsesse ning võimaldada loodud lahenduste rakendamist.

Toetatakse riigiasutuste TAI-alase võimekuse kasvatamist, et teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevuste tulemusi rakendataks avalikus sektoris senisest enam ja tõhusamalt ning selleks oleks kujundatud soodne poliitikakeskkond. Suurendatakse riigi rolli teaduse strateegilisel suunamisel, sh tugevdatakse teadus- ja arendusasutuste võimekust viia läbi rakendusuuringuid ühiskonna väljakutsete lahendamiseks ning toetatakse ministeeriumide ja erialaliitude teadus- ja arendusalast kompetentsi ja võimekuse kasvu. Meetmete tegevused aitavad luua nõudlust TAI järele ning soodustavad koostööd ja TAI-tegevuste koordineerimist avalikus sektoris, sh **teadus- ja arendusnõunike võrgustikutegevuste, interdistsiplinaarsete haldusalade üleste rakendusuuringute** jms kaudu.

Tabel 5. Programmi tegevuse kirjeldus

Teadus- ja arendusasutuste ja kõrgkoolide teadmussiirde võimekuse arendamise toetamine
Teadusasutuste ja kõrgkoolide teadmussiirde teenuste arendamine, sh: • <i>Jätkub toetusskeem TA-asutuste ning kõrgkoolide teadmussiirde ja ettevõtluskoostöö võimekuste arendamiseks (ASTRA+). Toetatakse ettevõtliku kõrgkooli ja teadusasutuse arendamiseks vajalikke tegevusi, sh pädevuse suurendamist teadmussiirdeprotsesside valdkonnas, töhuga teadus- ja teadmussiirde juhtimissüsteemi ja -teenuste väljatöötamist, teadmussiirde alaste pädevuste arendamist, sh teadmussiirdeüksuste personali koolitust, stažeerimist, õppevisiite, võrgustike loomist jms. Muu hulgas toetatakse spin-off-ettevõtluse ja teadmuse jätkusuutliku turupõhise komertsialiseerimise mudeli arendamist ning intellektuaalomandi kaitse võimaluste ja võimekuse parandamist, soodustatakse asutustevahelist koostööd teadmussiirde teenuste vahendamisel ja pakkumisel (nt Adapter-tüüpi tegevustes, ühislaborite, testkeskkondade, demoalade jm arendamisel jms). Tegevuste raames on kavandatud nii programmilisi ühistegevusi kui asutusekeskseid toetusi.</i>   • <i>Ida-Viru ettevõtluse teadusmahukuse suurendamiseks jätkatakse 2023. a käivitatud Õiglase Ülemineku Fondi meetme elluviimist teadusvõimekuse pakkumise arendamiseks ja teadus- ja arendustegevuse võrgustiku loomiseks Ida-Virumaal. Muu hulgas hõlmavad tegevused teadus- ja arendustegevuse toetamist piirkonna ettevõtete ja asutuste vajadustele vastavates uurimissuundades, tehnoloogiate tutvustust, ühislaborite arendamist, välistippspetsialistide kaasamist, teavitus- ja populariseerimistegevusi valitud uurimissuundades, piirkonna siirdeprotsesside seiret ja hindamist, kohalike kogukondade kaasamist TA-tegevustesse jms.</i>
Teadus- ja arendustegevuse toetamine TAIE fookusvaldkondades
Ettevõtete ja ühiskonna vajadustest lähtuva teadus- ja arendustegevuse toetamine, sh: • <i>Viiakse ellu temaatilisi teadus- ja arendustegevuse programme TAIE fookusvaldkondade teekaartide alusel. Tegevuse raames tugevdatakse temaatilist uurimistegevust ennekõike rakendusuuringute ja eksperimentaalarenduste osas, uute uurimissuundade</i>

väljaarendamist, teadlaste järelkasvu, koostöötegevusi, uurimistulemuste turustamist ja kommunikeerimist ning muid vajalikke tegevusi vastavalt fookusvaldkondade teekaartidele. Programmi raames soodustatakse teadlaste ja ettevõtjate ühise suhtlusruumi loomist.   Kaitsetehnoloogia testimisvõimekus luuakse teadusasutuste juurde neljas valdkonnas: liikuvus, tulejõud, energia ja kõrgenergeetilised materjalid. Samuti arendatakse andmelao ja tehisaru taristut, et toetada riigikaitselisi eksperimentaalarendusi ja otsustusprotsesse ning võimaldada loodud lahenduste rakendamist.
Teadustöötajate sektoritevahelise liikuvuse ja teadmiste ringluse toetamine   Toetatakse teadlaste jt akadeemiliste töötajate liikumist akadeemilise, avaliku ja erasektori vahel. Jätkatakse teadlaste toetamist liikumisel teistesse sektoritesse ning ettevõtluskogemusega inimeste kaasamist õppe- ja teadustegevustesse kõrgkoolides ja teadusasutustes. Toetatakse ülikoolide ja ülikooliväliste tööandjate koostöös pakutava teadmussiirde doktorantuuri elluviimist.
Riigiasutuste teadus- ja arendusalase võimekuse suurendamine   - Valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamise programmi (RITA+) kaudu rahastatakse Eesti riigi vajadustest lähtuvate sotsiaal-majanduslike eesmärkidega interdistsiplinaarseid rakendusuringuid, teadus- ja arendusnõunike võrgustikuga seotud tegevusi, TAI poliitika seiret.   2026.a. käivitub ka strateegiliste uuringute programm, mille eesmärgiks on Eesti ühiskonna ja majanduse eest seisvate keeruliste probleemide lahendamiseks tarviliku teadus- ja arendustegevuse kavandamine ja elluviimine ning selle tulemuste rakendamine.

8. Programmi juhtimiskorraldus

Teadmussiirde programm on kahe ministeeriumi ühisprogramm: **programmi koostajad ja vastutajad on Haridus- ja Teadusministeerium (HTM) ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM)**. Programmi kinnitavad haridus- ja teadusminister ning majandus- ja tööstusminister pärast riigieelarve seaduse vastuvõtmist vastavalt pädevusjaotusele ning see avalikustatakse HTM-i ja MKM-i kodulehtedel⁵⁶.

Programmi täiendatakse igal aastal ühe aasta võrra, st kooskõlas riigi eelarvestrateegia ning riigi rahaliste võimalustega.

Programmis seatud eesmärkide saavutamise ja mõõdikute seiramise eest vastutavad HTM ja MKM vastavalt ülal toodud jaotusele tegevuste lõikes. Programmi aluseks olevate strateegiliste dokumentide koostamisel on konsulteeritud partneritega nii teistest avaliku sektori organisatsioonidest kui ka era- ja mittetulundussektorist.

Programmi tegevuste elluviimiseks vajalikud olulisemad arendusülesanded lisatakse HTM-i ja MKM-i (arendus)tööplaanidesse, mille raames nende täitmist ka seiratakse.

⁵ Haridus- ja Teadusministeeriumi koduleht, strateegilised alusdokumendid ja programmid: <https://www.hm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/ministeerium/strateegilised-alusdokumendid-ja-programmid>

⁶ Haridus- ja Teadusministeeriumi koduleht, strateegilised alusdokumendid ja programmid: <https://www.hm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/ministeerium/strateegilised-alusdokumendid-ja-programmid>

LISA 1. Programmi teenuste kirjeldus (MKM valitsemisala)

Teenuse nimetus	Eesmärk	Lühikirjeldus	Vastutaja asutus
Programmi tegevus 1.: Ettevõtete arendustegevuse ja innovatsiooni toetamine Eesmärk: Luuakse vajalik toetav keskkond ettevõtetes innovatsiooni- ja arendustegevuse läbiviimiseks			
Ettevõtete TAI teadlikkuse ja arendustegevuse toetamise soodustamine	Koostöös partnerorganisatsioonidega on ettevõtetele loodud arendustegevust ja innovatsiooni toetav keskkond	Teenus hõlmab riiklikku terviklikku innovatsioonipoliitika kujundamist ja juhtimist, sh ettevõtete arendustegevuse ning innovatsiooniteadlikkuse ja -võimekuse tõstmisega seotud toetusmeetmete (nagu nt intellektuaalomandialased nõustamised, rakendusuringute programm, tootearendustoetus, osakud, rakendusuringute keskus jne), reaalamajanduse jm poliitikasekkumiste väljatöötamist. Eesti seisukohtade kujundamine ja esindamine EL, OECD, NATO jt rahvusvahelistes organisatsioonides.	MKM
Ettevõtete TAI teadlikkuse ja arendustegevuse toetamine	Loodud on erinevad toetusmeetmed arendustegevuste toetamiseks.	Teenus hõlmab ettevõtete arendustegevuse (sh rakendusuringute ja eksperimentaalse arenduse) ning innovatsiooniteadlikkuse ja -võimekuse tõstmisega seotud meetmete rakendamist EISI, AS Metroserdi, Teaduspargi Tehnopol ja Tartu Teaduspargi poolt	MKM
Ettevõtete rahvusvahelistes TAI võrgustikes osalemise soodustamine	Jätkatakse ettevõtete osalemise soodustamist rahvusvahelistes organisatsioonides (ESA ja CERN) ning parandatakse ettevõtete ligipääsu EL-ülestes partnerlustes ja võrgustikes	Teenus hõlmab endas rahvusvahelistes organisatsioonides ja partnerlustes osalemist, mille eesmärk on aidata ettevõtetel pääseda ligi rahvusvahelistele TAI-teenustele, sh rahastusele (ESA, CERN, Horizon, EUREKA, EIC jm rahvusvahelised võrgustikud). Eesti esindamine nimetatud organisatsioonides ja võrgustikes.	MKM
Ettevõtete rahvusvahelistes TAI võrgustikes osalemise toetamine	Jätkatakse ettevõtete osaluse toetamist rahvusvahelistes organisatsioonides (ESA ja CERN) ning parandatakse ettevõtete ligipääsu EL-ülestes partnerlustes ja võrgustikes	Teenus hõlmab rahvusvahelistes võrgustikes, partnerlustes ja organisatsioonides ettevõtete osalemise toetamist EISI kaudu.	MKM
Innovaatiliste avaliku sektori teenuste soodustamine	Jätkatakse innovatsiooni edendavate riigihangete ettevalmistamise ja läbiviimise toetamist	Teenus hõlmab nõudluspõhise innovatsioonipoliitika kujundamist, sh avaliku sektori innovatsioonivõimekuse tõstmist, loomaks uusi turuvõimalusi innovaatilistele ettevõtetele ja nende uuenduslikele lahendustele	MKM

Innovatsiooni soodustava avaliku sektori teenuste arendamine	Jätkatakse suure ühiskondliku jõuga interdistsiplinaarsete kitsaskohtade lahendamiseks tööriista pakkumisega (Accelerate Estonia).	Teenus hõlmab avaliku sektori innovatsioonivõimekuse tõstmiseks vajalike meetmete rakendamist ja teenuste osutamist EISI kaudu; Accelerate Estonia programmi rakendamist.	MKM
Programmi tegevus 2: Teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse arendamine Eesmärk: Toetada teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse ökosüsteemi arengut			
TA-mahuka iduettevõtluse ökosüsteemi toetav ja investeerimiskeskonda soodustav poliitika kujundus	Teadus- ja tehnoloogiamahukate iduettevõtete arenguks vajaliku keskkonna loomine, mis toetaks neid kõigis arengufaasides	Teenus hõlmab endas iduettevõtlusalast terviklikku poliitikakujundust ning teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse keskkonna arendamist (Start-Up Estonia programm, süvatehnoloogia iduettevõtluse äriarenduse toetus, Smartcapi kaudu tehtavad fondiinvesteeringud; erinevad kiirendid)	MKM
TA-mahuka iduettevõtluse ökosüsteemi arendamine ja investeerimislahenduste rakendamine	Jätkub riigi osalusega fondide rahastamise (rohetehnoloogiate fond, teadus- ja tehnoloogiamahukate iduettevõtete fond jt) ehk pakutakse iduettevõtetele kaasrahastust.	Teenus hõlmab endas Start-Up Estonia programm, süvatehnoloogia iduettevõtluse äriarenduse toetuse rakendamist EISI kaudu	MKM

LISA 2. Programmi teenuste ülevaade ja rahastamiskava (MKMi valitsemisala)

Teenuste eelarved on indikatiivsed ja on kajastatud täiendava informatsiooni andmiseks.

Teenuse nimetus	2026	2027	2028	2029
Programmi tegevus 1: Ettevõtete arendustegevuse ja innovatsiooni toetamine				
Ettevõtete TAI teadlikkuse ja arendustegevuse toetamise soodustamine	-3 191 391	-2 758 189	-1 841 918	-1 831 323
Ettevõtete TAI teadlikkuse ja arendustegevuse toetamine	-117 493 925	-135 807 965	-125 585 543	-140 676 979
Ettevõtete rahvusvahelistes TAI võrgustikes osalemise soodustamine	-6 705 938	-6 676 434	-7 145 727	-7 135 131
Ettevõtete rahvusvahelistes TAI võrgustikes osalemise toetamine	-1 457 674	-1 429 834	-1 399 600	-1 389 005
Innovaatiliste avaliku sektori teenuste soodustamine	-1 303 972	-1 277 119	-1 246 922	-1 236 327
Innovatsiooni soodustava avaliku sektori teenuste arendamine	-803 031	-1 115 192	-1 301 052	-807 476
Programmi tegevus 2: Teadus- ja tehnoloogiamahuka iduettevõtluse arendamine				
TA-mahuka iduettevõtluse ökosüsteemi toetav ja investeerimiskeskonda soodustav poliitika kujundus	-659 352	-631 888	-601 668	-591 072
TA-mahuka iduettevõtluse ökosüsteemi arendamine ja investeerimislahenduste rakendamine	-443 029	-415 189	-384 955	-374 360

LISA 3. Programmi teenuste ülevaade ja rahastamiskava (HTM valitsemisala)

Teenuste eelarved on indikatiivsed ja on kajastatud täiendava informatsiooni andmiseks.

Programmi tegevus ja tegevuse selgitus	Asutus	Asutuse TERE teenus	2026	2027	2028	2029
Tegevus 3. Sektoritevahelise teadmussiirde toetamine						
Tegevusega luuakse eeldused uute teadmiste ja tehnoloogia liikumiseks akadeemilise sektori ettevõtluse ja avaliku sektori vahel ja toetatakse teadmussiirde protsesside toimumist. Toetatakse teadus- ja arendusasutuste ja kõrgkoolide institutsionaalset teadmussiirde võimekust ja koostöötegevusi teadusasutuste endi vahel ning ettevõtetega. Soodustatakse teadlaste jt akadeemiliste töötajate liikumist akadeemilise, avaliku ja erasektori vahel, mille tulemusena tekib tõhus teadmusringlus, senisest enam teadlasi liigub ettevõtetete ja teadusasutuste vahel. Viiakse ellu temaatilisi teadus- ja arendustegevuse programme TAIE fookusvaldkondade teekaartide alusel.	Haridus- ja Teadusministeerium	Teadus- ja arendusasutuste ja kõrgkoolide teadmussiirde võimekuse arendamise toetamine	-36 304 512	-44 225 623	-39 567 859	-29 066 498
	Haridus- ja Noorteamet	Fookusvaldkondade erialastipendiumite ja IT akadeemia toetused	-6 611 123	-4 395 612	-4 396 607	-2 663 245